

สารบัญ

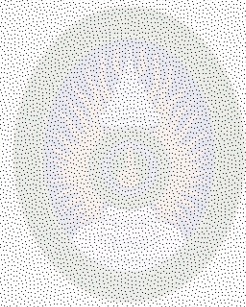
หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฉ
สารบัญภาพภาคผนวก	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่รู้จากการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดด้านนวัตกรรม	10
แนวคิดด้านกระบวนการเรียนรู้	12
ทฤษฎีการเรียนรู้	17
แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	20
แนวคิดการศึกษาตามอัธยาศัย	21
แนวคิดในการสร้างและใช้นวัตกรรมทางสังคม	25
แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือประชาชน	28

หัวเรื่อง	หน้า
การจัดการความรู้ในชุมชน	40
แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง.....	48
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)	53
แนวคิดตามหลักพุทธธรรม	62
แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	64
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	68
กรอบแนวคิดในการวิจัย	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
ระเบียบวิธีวิจัย	74
กลุ่มเป้าหมาย.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
ขั้นตอนการดำเนินการ	78
แผนการดำเนินงาน	84
สาระสำคัญ	85
ความเป็นนวัตกรรม	85
ฐานคิดในการออกแบบนวัตกรรม	86
ขอบเขตนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิต ของคน ในชุมชนบ้านโพนเมือง ตำบลโพนเมือง อำเภอบางบาล จังหวัด ร้อยเอ็ด ทั้งในอดีตและปัจจุบัน	88
ตอนที่ 2 พัฒนานวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านโพนเมือง ตำบลโพนเมือง อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด	100

หัวเรื่อง	หน้า
ตอนที่ 3 ศึกษาพฤติกรรมของคนในชุมชนบ้าน โพนเมือง ที่ผ่านกิจกรรมใน นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	115
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	120
สรุปผลการวิจัย	121
อภิปรายผลการวิจัย	123
ข้อเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	133
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	134
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	140
ภาคผนวก ค รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย	142
ภาคผนวก ง ภาพการจัดกิจกรรมการดำเนินการวิจัย	145
ประวัติผู้วิจัย	194

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แผนการดำเนินงานในระยะที่ 1	79
2	แผนการดำเนินงานในระยะที่ 2	81
3	แผนการดำเนินงานในระยะที่ 3	83
4	แผนการดำเนินงานวิจัย	84

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สารบัญแผนภาพ

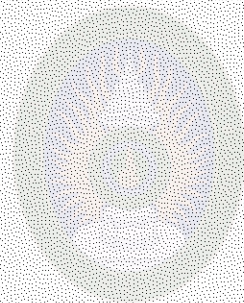
แผนภาพที่		หน้า
1	กระบวนการทางนวัตกรรม	12
2	ตัวกรองความคิด	13
3	ระบบแบบขั้นตอนและประตู (Stage-gate System)	13
4	การพัฒนาวัตกรรมการผลิตภัณฑ์ (Product Innovation)	13
5	การพัฒนาวัตกรรมการกระบวนการ (Process Innovation)	14
6	การแพร่กระจายนวัตกรรม	14
7	กระบวนการตัดสินใจนวัตกรรม	15
8	วงจรการเรียนรู้ร่วมกัน	45
9	หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	67
10	กรอบแนวคิดในการวิจัย	73
11	วงล้อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	111
12	แสดงโครงสร้างองค์กรสถานี่การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตบ้านโพนเมือง	114

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่

หน้า

- 1 สมาชิกกลุ่มเป้าหมายนวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 143

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญญภาพภาคผนวก

	ภาพภาคผนวกที่	หน้า
1	กลุ่มเป้าหมายร่วมกลุ่มเด็กและเยาวชนร่วมเข้าค่ายธรรมะ	146
2	กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ผู้สูงอายุร่วมปฏิบัติธรรม	146
3	กิจกรรมร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การห่อเกลือสินเธาว์ ณ สปป.ลาว	147
4	กิจกรรมเยาวชนจิตอาสา	147
5	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ณ หอนอน้ำกาญจนภิเษก ในชุมชน	148
6	เยาวชนจิตสำนึกในการทำความดี	148
7	กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพการทำนม	149
8	แสดงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การฝึกอาชีพ	149
9	เวทีเสวนาธรรม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาเสวนาธรรมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตเกี่ยวข้องกับพระศาสนาอย่างไร	150
10	เครือข่ายจากศูนย์คุ้มโสมลูกหลานบ้านเหล่าถึงร่วมจัดนิทรรศการ	150
11	แสดงถึงความสนใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพื่อให้เกิดทักษะ	151
12	ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา เยี่ยมชมผลงานหัตถกรรม กลุ่มเป้าหมาย	151
13	กิจกรรมร่วมกันเตรียมผลผลิต เพื่อนำออกแสดงและจัดจำหน่าย	152
14	ผู้ใช้แรงงานศึกษาดูงานเรื่องพลังงานทดแทน	152
15	เยาวชนแสดงออกถึงวิถีการดำเนินชีวิต	153
16	แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตที่ พอเพียง	153
17	ผลผลิตจากการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง	154
18	พืชผักจากกิจกรรมบ้านนี้มีรักปลูกผักแบ่งปัน	154
19	ผลผลิตจากกิจกรรมผักพื้นถิ่น	155
20	กิจกรรมศึกษาดูงาน ณ ชุมชนช่างพลังงานทดแทน	155
21	ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนาเยี่ยมชมผลผลิต และ ให้รับคำแนะนำเรื่อง พริก	156

ภาพภาคผนวกที่	หน้า
22	กิจกรรมเชื่อมบ้านกลุ่มเป้าหมาย 156
23	ปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้สูงอายุต้องดูแลหลาน 157
24	สวนกล้วยเศรษฐกิจ 157
25	ไก่น้ำจืดที่ชุมชนเลี้ยงไว้เป็นอาหาร 158
26	กิจกรรมแบ่งปันความสุข เลี้ยงอาหารกลางวันเด็ก 158
27	การเข้าร่วมกิจกรรม ณ ห้องสมุดประชาชนอำเภออาจสามารถ 159
28	เด็กเยาวชน ศึกษาค้นคว้า กิจกรรมอ่านวันละนิคจิตแจ่มใส 159
29	ภูมิปัญญาท้องถิ่น พานบายศรี 160
30	พืชผักที่ชุมชนปลูกเพื่อบริโภคในครอบครัว ถวาย 160
31	ร่วมเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ ท่าน ดร.ชินขง โอภากุล 161
32	เยาวชนร่วมกิจกรรมน้ำพริกอีสาน 161
33	อาจารย์ ดร.ภูมิต บุญทองเถิง และนักศึกษาศรีวิชัยวิทยาลัย และการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ร่วมกิจกรรมน้ำพริกอีสาน 162
34	อาจารย์ ดร.ภูมิต บุญทองเถิง อาจารย์ ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวาน และนักศึกษา ศรีวิชัยวิทยาลัยและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ... 163
35	เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต 164
36	กิจกรรมช่องใหญ่ใส่ความคิดกลุ่มเครือข่ายร่วมกิจกรรม 165
37	คุณค่าทางใจที่ได้รับจากภูมิปัญญา ที่แสดงถึงพลังความเชื่อ กุศโลบาย ที่ชุมชนยังยึดเหนี่ยว 165
38	กลุ่มเป้าหมายประชาสัมพันธ์การเคลื่อนงานวิจัย 166
39	ผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมายขณะทำงานฝีมือ 166
40	ผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมายศึกษาค้นคว้าร่วมกัน 167
41	ที่ทอเสื้ออกกลุ่มเป้าหมายที่ทำเพื่ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน 167

ภาพภาคผนวกที่	หน้า
42 นางเตือนใจ ภารเชจร ครูภูมิปัญญาทอเสื่อกก	168
43 เยาวชนตัวอย่างของชุมชน นางสาววันทนา สุนทรวัฒน์ กับการใช้ เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	168
44 คุณตาพิมพ์ สุระมณี ผู้นำด้านจิตวิญญาณในชุมชน	169
45 นางลัดดา เหมะลา ภูมิปัญญาด้านจักสานกระติบข้าว	169
46 ฐานเรียนรู้นวัตกรรมชุมชนนายทองสุข สารรัตน์	170
47 เยาวชนกลุ่มเป้าหมายเรียนรู้งานหัตถกรรมในชุมชน	170
48 แปลงผักพื้นบ้านนางสุดใจ มณีฉาย	171
49 ฐานเรียนรู้นวัตกรรม จักสานไม้ไผ่ นายบุญ วาพันธ์	171
50 ค้นหาคุณลักษณะนวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	172
51 กลุ่มเป้าหมายร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายสุขภาพ ตำบลกำแพง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	172
52 ดร.ศักดิ์พงษ์ หอมหวาน ร่วมสังเกตการและระดมความคิด	173
53 ขณะระดมความคิดเพื่อกำหนดคุณลักษณะของบุคคลในนวัตกรรม ชุมชน	173
54 เยาวชนกลุ่มเป้าหมายศึกษาเรียนรู้เรื่องสมุนไพรเพื่อสุขภาพ	174
55 การเสวนาทางวิชาการเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปลุกจิตสำนึกชุมชน ...	174
56 ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปลุกจิตสำนึกชุมชน	175
57 ผู้เข้าร่วมรับฟังเสวนาทางวิชาการ	175
58 ผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมายในการเรียนรู้วัฒนธรรมการประดับป่าหิมพานต์ ..	176
59 ผู้วิจัยร่วมงานวิพากษ์กลยุทธ์การขับเคลื่อนสุขภาวะของบุคคลในชุมชน ณ ศูนย์คุ้มโฮมลูกหลานบ้านเหล่าลิง	176
60 ผักที่ปลูกในชุมชนเพื่อการบริโภค	177
61 กล้วยพื้นถิ่นที่มีมากในชุมชน	177
62 ผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มผู้สูงอายุร่วมงานวันผู้สูงอายุ	178

ภาพภาคผนวกที่	หน้า
63 กิจกรรมร่วางย่อนยุคในชุมชน	178
64 กิจกรรมประเพณีรดน้ำคำหัว	179
65 ผู้วิจัยร่วมกิจกรรมกับชุมชน	179
66 ศักยภาพปลูกไว้กิน เหลือกก็แบ่งปันเก็บเมล็ดไว้ขยายพันธุ์ต่อ	180
67 ขนมหาผลผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป้าหมายการันตีความอร่อย	180
68 ท่าน ดร.สุเมต ตันติเวชกุล เชิญและให้คำแนะนำการขับเคลื่อนงานวิจัย	181
69 นายพศิน โกมลวิษณุ รองผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด ให้กำลังใจและ คำแนะนำในการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่	181
70 ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายร่วมปฏิบัติธรรม	182
71 การเคลื่อนงานวิจัยสู่สาธารณะชน	182
72 กลุ่มเป้าหมายค้นหาผักพื้นบ้าน (ผักอ่อมแซบ)	183
73 กิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต	183
74 กิจกรรมช่องใหญ่ใส่ความคิด	184
75 กิจกรรมระดมความคิด	184
76 ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย (เยาวชน) ร่วมกันเตรียมแปลงผักเพื่อแบ่งปัน ต้นกล้าให้กับสมาชิก	185
77 กิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย	185
78 กิจกรรมบ้านนี้มีรักปลูกผักแบ่งปัน	186
79 เก็บข้อมูลจากชุมชนเครือข่ายวัดจำปาทอง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ..	186
80 ผู้วิจัยลงพื้นที่ สปป. ลาว เพื่อศึกษาดูงานการปลูกกาแฟ กระหล่ำปี และศึกษาวิถีชีวิต	187
81 ผู้วิจัยร่วมกิจกรรมกับเด็กและเยาวชน	188
82 กลุ่มเป้าหมายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ ศูนย์การเรียนรู้ตามอัครศาสนิกสถาน ขยายเข้า อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	188
83 กลุ่มเป้าหมายเข้าค่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่าย	189

ภาพภาคผนวกที่	หน้า
84 กระบวนการผลิตเกลือและบรรจุภัณฑ์เกลือของชาว สปป.ลาว	190
85 กลุ่มเป้าหมายระดับความคิดในประเด็นที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	190
86 ผู้วิจัยเรียนรู้การผลิตจากฝ้าย ณ บ้าน โพนสิม สปป.ลาว	191
87 กลุ่มเป้าหมายศึกษาดูงาน ณ มหาลัยชุมชน ตำบลกำแพง อำเภอเกษตรพิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	191
88 กลุ่มเป้าหมายลงพื้นที่ศึกษาดูงานสวนสมุนไพร ณ วัดไพรทอง	192
89 ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเครือข่ายพุทธวิถีกับการจัดการสุขภาพ ชุมชนวัดไพรทอง ตำบลกำแพง อำเภอเกษตรพิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดย อาจารย์ ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวาน สรุปรประเด็น	192
90 กิจกรรมศึกษาดูงานสานสัมพันธ์สามวัย	193